

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ב שבט תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין סב.
דף היומי בהלכה: מסימן ש"ג סעיף ב' עד תחילת סימן שנ"ב.
מוסר: דבר בעיתו פרק ז' מ"ודע" עד "והנה ידוע".
קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לירוק ברחוב בשבת?

שפתיו מרשות לרשות, ואז ירק, הרי זו הוצאה מרשות לרשות, כיון שהפה 'הולך' אחר מקומו של הגוף.
וכל הנ"ל אסור גם ב'כרמלית', ובשולחן ערוך משמע שאף באופן שמוציא את שפתיו לרשות האחרת יש איסור הוצאה מכרמלית, או לכרמלית; ויש אומרים שבכרמלית יש להקל באופן זה.

[שו"ע ש"ג, ב, ומשנ"ב ט ויא]

יריקה ברשות הרבים למרחק של ארבע אמות, ויריקה מרשות היחיד לרשות הרבים, ולהיפך - אסורות מדאורייתא. ולמרות שהאדם אינו נוטל את הרוק בידו, הוצאת הרוק מגופו נחשבת ל'עקירת' החפץ ממקומו. וכמו כן, למרות שחפץ שעקרוהו ממקום ששטחו פחות מארבעה על ארבעה טפחים אין בו איסור הוצאה מדאורייתא, לענין זה נחשב גוף האדם כמקום ששטחו ארבעה על ארבעה טפחים. ואף אם הושיט את ראשו והוציא את

הדף היומי בהלכה

אדם שהצטבר רוק בפיו האם רשאי ללכת ברחוב בשבת?

ואדם שיצא מרשות היחיד לרשות הרבים ובטרם שנעצר מהליכתו הבחין כי בטרם יצא כבר הצטבר בפיו רוק שנעקר ממקומו - ישוב לרשות היחיד שיצא ממנה ויפלטנו מפיו; ואם אינו יכול לעשות כן, יפלוט את הרוק ב'מקום פטור', כגון על גבי עמוד ברשות הרבים שגובהו לפחות שלושה טפחים, ואין בשטחו ארבעה על ארבעה טפחים.

[שו"ע ש"ג, ג, משנ"ב יב-יד, וביה"ל ד"ה ברשות; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

רוק שהצטבר בפה, וכבר 'נעקר' ממקומו ומוכן ועומד לפליטה - לדעת ראשונים רבים, אסור מדאורייתא לצאת עמו בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים, ולהיפך, או ללכת עמו למרחק של ארבע אמות ברשות הרבים; וכן הלכה. ויש מהראשונים שסוברים שאין איסור בדבר, ולפיכך ניתן להקל בכך במקום שהוא בודאי 'כרמלית', אך אין להקל ברחובות העיר שאין זה מוסכם על כל הדעות שדינם ככרמלית.

הדף היומי בהלכה

האם צריך לנקות את הפה משיירי מאכל לפני יציאה לרשות הרבים?

בטלים לגוף; אך לא הכריע למעשה, ובפרט בנוגע לשיניים תותבות; אך הוסיף כי ב'כרמלית' אין להקפיד על כך, אלא אם כן שיירי המאכל מפריעים לו או שבולטים מחוץ לפיו באופן מכוער, אשר באופנים אלו מסתבר שאינם בטלים לגוף. ויש שכתב שמותר לצאת עם שיירי מאכל בפה, ובלבד שלא מדובר בשיירי מאכל שהדרך להקפיד ולהוציאם מהפה.

[ביאורים ומוספים דרשו ש"ג, 6 ושא, 16]

אדם שיש שיירי מאכל בין שיניו - יש אומרים שלכתחילה ינקה את שיניו לפני צאתו בשבת לרשות הרבים; אך במידה ואין באפשרותו לחצוץ את שיניו ולנקותם, רשאי לצאת לרשות הרבים עם שיירי המאכל, כיון שיש מקום להחשיב 'הוצאה' זו כהוצאה ב'שינוי', וכמו כן, זו 'מלאכה שאינה צריכה לגופה', שהרי אין לו צורך בשיירי מאכל אלו.
ויש מהפוסקים שציידד להקל בדבר לכתחילה, מטעם ששיירי המאכל

זמן הדלקת נרות מתקרב, והמשגיח עוד לא הגיע הביתה. הרבנית החלה לחשוש אולי קרה משהו וביקשה ממני שאלך לראות מה שלומו...

שלוות נפש מופלאה של הבוטח בה' - עדות אישית

'הכל בסדר - מה רוצים'...). אני שואל אם קרה משהו, והמשגיח, בשיא הרוגע והשלווה (קשה להמחיש זאת...) עונה לי: "כנראה מישהו נעל את המקווה ואני ממתין שתבוא לפתוח (היתה זו באמת טעות של מאן דהו). רצתי להביא מפתח (לקח עוד כמה דקות) והמשגיח פנה בריצה לבית (כבר היה ממש סמוך לשבת) כולו מאושר מחויך ושמח. לא התאפקתי ושאלתי: איך זה שסבא לא נלחץ ולא איבד את השלווה אפילו במשהו? (בכל זאת, דקות ספורות לפני שבת, וכנראה שכבר היה סגור שם זמן רב). הוא השיב לי בפשטות: "ראיתי שנעלתי, התפללתי לה' שמישהו יבוא לחלץ אותי, בטחתי בה' וידעתי שתבוא, אז למה לי להיות לחוץ?..." [ואגב, לא עלתה בכלל אצלו מחשבה ונימה של טענה על מי שסגר את המקווה, ובחוסר אחריות לא בדק אם נשאר מישהו].

(גיליון דברי אמת בהר תשע"ח)

סיפר נכדו של הגה"צ המשגיח רבי דב יפה זצ"ל, הרב י' מ' ארנפרויד שליט"א: לפני כמה שנים זכיתי לראות בחוש מושגים גבוהים בביטחון בה' ושלוות הנפש לבוטח בו.

התארחנו אצל המשגיח בשבת, והנה מתקרב זמן הדלקת נרות והמשגיח עוד לא הגיע הביתה. הרבנית התחילה לחשוש אולי קרה משהו... אמנם המשגיח היה מעל הזמן ולא היה תמיד צפוי, פעמים שהיה לומד ושוכח לחזור הביתה, או שיכול היה לשוחח זמן רב עם מאן דהו לחזקו, אך בכל זאת, כבר הגיעה צפירה ראשונה (ועוד של שבת קיצית).

הרבנית ביקשה ממני שאלך לראות מה שלומו. רצתי לשייבה וכו' ולא מצאתי אותו, עד שעלה במחשבתי שאולי קרה משהו במקווה. רצתי למקווה (של הרבנים), אני מנסה לפתוח ומגלה שבאמת המקווה נעול...

דפקתי, ואני שומע את קולו השליו, העדין והרוגע של המשגיח: "כ-ן..." (כביכול

הסיפור היומי

הרפורמי הגיע לפגישה כשהוא אינו מעלה על דעתו את המצפה לו. "אולי תאמר לי בבקשה" - פונה אליו המיניסטר הגוי - "מה הם חמשת הדברים הפוסלים את השחיטה?..."

המעשה בסבו של הגר"י מאיר זצ"ל, והשאלה של הגר"י זילברשטיין שליט"א

שכאמור שימש כבורר בנושא זה. כשהגיע הרפורמי, מצא עצמו להפתעתו בעיצומה של בחינה על הלכות שחיטה. "אולי תאמר לי בבקשה", פונה הגוי לרפורמי, "מה הם חמשת הדברים הפוסלים את השחיטה?..." הנבחן החל לגמגם והפגין בורות מוחלטת בנושא. המיניסטר הבוחן הופתע לראות בעיניו כי האיש המתיימר להציג עצמו כבקי בהלכות וראוי לקבל על עצמו את התפקיד המכריע, אינו שולט כלל ועיקר בהלכות. הנבחן המבולבל לא תיאר לעצמו כי הבורר הגוי שולט בהלכות השחיטה היהודית וחפץ לבחוננו, כך שלא נערך כלל לבחינה מסוג זה. למותר לציין כי המעמד הנדיר הסתיים בקלונו של הרפורמי שהתגלה במערומיו. האמת יצאה לאור והמיניסטר הדיחו על אתר, כאשר האחריות הכבדה על מערכת השחיטה בעיר חוזרת לידי האמונות של הרב הצדיק רבי יששכר זליגמן מייער זצ"ל.

עד כאן המעשה המופלא שהובא בספר 'אחרי במדבר'. הגר"י זילברשטיין שליט"א, בספרו חשוקי חמד (יבמות), מביא מעשה זה ודן בו לגבי האיסור הידוע ללמד גוי תורה. כיצד אם כן לימד רבי יששכר את הגוי דיני שחיטה? ומשיב: הדבר פשוט שבענינו אין בלימוד הלכות השחיטה שום סרך איסור לימוד תורה לנכרי. כי כל האיסור נאמר דווקא על אחד שסתם מוסר דברי תורה לנכרי כדי להודיעו וללמדו את חוקי תורתנו הקדושה, אבל בנידוננו אין שום כוונה למסור לו דברי תורה, ותועלת הלימוד היא רק לישראל, משום שהצלת הקהילה תתאפשר על ידי העברת המידע למיניסטר שיבחן וכשיל על ידו את הרפורמי שזומם לקעקע את יסודות הקהילה, וכך יעמיד רב העיר את הדת על תילה. ולכן אין כאן כלל חשש איסור אלא אדרבה, מצוות הצלת הרבים ממכשול.

סבו של הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, היה הגאון רבי יששכר זליגמן מייער זצ"ל, רבה של העיר רגנסבורג שבגרמניה. בכל שנות הנהגתו לחם כארי ברפורמים שאיימו להרוס את אושיות היהדות הצרופה. באותן שנים, אחד מתושבי העיר, 'ראביי' שהשתייך לבני החוג הרפורמי, החליט ליטול לעצמו את האחריות על מערכת השחיטה בעיר, בגיבויים המוחלט של הרפורמים. היתה זו פרצה נוראה בחומת הכשרות ורב העיר נתמלא בחרדה גדולה.

באחד הלילות בעיצומו של המאבק על הכשרות, נראתה לו בחלומו דמות הדורה שציוותה עליו ללכת וללמד את המיניסטר הגוי שהיה הבורר במאבק על השחיטה, את הלכות שחיטה הסבוכות. הבין רבי יששכר כי יש דברים בגו, אזר חלציו ומיהר להיפגש עמו. בנחישות מהולה בחשש הציע למיניסטר ללמוד את דיני השחיטה היהודית. למרבה הפלא הסכים המיניסטר להצעה והרב החל ללמדו את ההלכות.

להפתעתו גילה המיניסטר התעניינות רבה בלימוד, וכך שינן הרב באוזני 'תלמידו' הגוי שוב ושוב את דברי הגמרא בחולין דף ט ע"א: כל טבח שוחט שאינו יודע הלכות שחיטה אסור לאכול משחיטתו, ואלו הן הלכות שחיטה: שהייה, דרסה, חלדה, הגרמה ועיקור וכו', עד שידע הממונה הערל את הלכות השחיטה על בורין.

בסיום הלימוד המוזר הזה ניצל רבי יששכר את ההזדמנות הלא שגרית שנפלה בחלקו וביקש מהממונה: עתה כאשר הבנת את דרישות ההלכה על בורין, בדוק בבקשה האם אותו יהודי פוקר הטוען למשרה חשובה זו, יודע גם הוא את מה שאתה יודע.

בקשתו של רב העיר התקבלה, והיהודי הרפורמי שניסה ליטול לעצמו את האחריות הכבדה על השחיטה היהודית בעיר, הוזמן אחר כבוד אל המיניסטר,

מעט לפני השקיעה בצאת השבת היה רבי חיים עולה לביתו של רבי בערל וינטרויב זצ"ל, והם היו יוצאים ומטיילים מסביב ביהכ"נ לדרמן עד תפילת ערבית. אף אחד לא היה ניגש אליהם אז...

ומה קרה בשבת שבה נפגשו מחדש לאחר שנה של הפסקה - ודווקא אז מיישהו נוסף החליט להצטרף...

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו..." (שמות כ"א, י"ט)

הגאון רבי בערל וינטרויב זצ"ל היה חברו הקרוב של מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א. זו היתה ידידות נפש ביניהם. חברותא במשך שבעים ושתיים שנה! הרבנית בת שבע קניבסקי היתה אומרת: "לחיים יש שתי אחיות ואח אחד!" ללמד על הקשר האמיץ שהיה ביניהם, נציין כי ביארצייט של רבי בערל, רבנו שר התורה אומר קדיש עליו, אף שיש לו בנים שליט"א.

הנוהג ביניהם היה, שמעט לפני השקיעה בצאת השבת, רבי חיים היה עולה לביתו של רבי בערל, שהיה אוכל באותה עת סעודה שלישית. רבי בערל בירך ברכת המזון והם היו הולכים ומטיילים ברחוב מסביב לדרמן, עד זמן תפילת ערבית. אף אחד לא היה ניגש לשמוע מה הם משוחחים. לעיתים רחוקות היו שתפסו הזדמנות זו באמצע הדרך וניגשו לשאול את רבי חיים.

כאשר רבי בערל חלה, הם הפסיקו ללמוד חברותא והפסיקו גם קביעות זו. כעבור שנה, בפעם הראשונה לאחר שהבריא ויצאו לטייל, עצר אותם תלמיד חכם

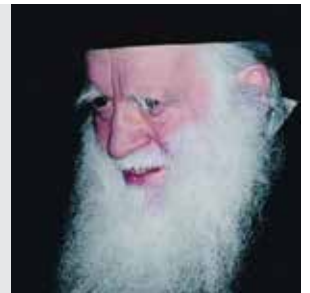
גדול והצטרף עימם, הציע לפניהם את חידושו. סיפר הבן שליט"א: "במוצאי שבת אמרתי לאבי זצ"ל: אנשים לא מבינים! שני חברים הכי טובים, תקופה כה ארוכה לא טיילו, ופעם ראשונה נפגש עם חברו הקרוב ביותר... למה הוא ניגש אליכם? אולי אתה רוצה לדבר אתו דברים אישיים?!"

אך אבי הגיב כשחיוך על פניו: "שליימה, למה לא לעשות את החסד הזה עם היהודי הזה? הוא למד ועמל כל השבוע, ורוצה להגיד את שעמל עליו!"

"ביום ראשון היה אבי צריך לעבור בדיקה חשובה - ביקורת על כל הגוף, אסור לזוז בכל משך הבדיקה. לאחר שלשת רבעי שעה הוציאווהו. ואז הוא אמר לי: 'שליימה, אתה רואה שכדאי לעשות חסד עם בני אדם? בזכות זה שהיהודי הציע את דבריו בהלכות זרעים, במשך הבדיקה חשבתי על דבריו, זה עזר לי שלא לזוז!"

(גיליון נר לשולחן שבת, משפטים תשע"ח)

"אתה רואה את הישיבה כאן? דע לך שהייתי מגיע לבי"ד של מעלה אחרי מאה ועשרים, והיו שואלים אותי: יהודה זאב! היכן ישיבת 'שערי תורה'? ולא הייתי יודע למה מתכוונים..."

ליארצייט הגה"צ רבי יהודה זאב סגל זצ"ל ראש ישיבת מנצ'סטר - כ"ב בשבט תשנ"ג

הרב יעקב הייזר

"למרות כל מאמציו, עדיין היתה התנגדות אצל רבים ממקורביו ומעריציו לישיבה החדשה, והדבר הפריע להתנהלות הישיבה ולהצלחתה. נכנסתי אליו ואמרתי כי כוונתי לעזוב את הישיבה ולשוב לארה"ק. אך הוא הביע התנגדות נחרצת ואמר: 'מנצ'סטר זה מקום שתובע ישיבה! אנגליה היא מדינה שתובעת ישיבה! באירופה צריכה להיות ישיבה! אתה מסוגל להקים כזו ישיבה ואסור לך לעזוב ולהתנער מהמשימה המוטלת עליך. תמשיך ואני אחזק אותך!"

"אחרי תקופה אמר לי: דע לך! כאשר אני אומר בהלל בר"ח: 'אנא ד' הצליחה נא' פעמיים, אני מכוון פעם אחת על הישיבה שלי ופעם אחת על הישיבה שלך! לפני שנסעתי בפעם הראשונה להחזקת הישיבה לאנטוורפן, הוא צלצל להגר"ח קרייזוירט שהיה ממעריציו וביקש ממנו שיסייע לי. הגר"ח קרייזוירט מאד התפעל מכך, ואף הביע זאת באזני הנגידים באומרו: 'יש צדיק במנצ'סטר שיש לו ישיבה, והוא התקשר לבקש שאעזור לראש ישיבה צעיר להחזקת ישיבתו! אחד מתלמידי סיפר לי כי באחד הימים כשלקח אותו ברכבו מהישיבה לביתו, ביקש ממנו שיעבור ליד ישיבתנו 'שערי תורה'. כשהגיעו למקום אמר לו: 'אתה רואה את הישיבה כאן? דע לך שהייתי מגיע לבי"ד של מעלה אחרי מאה ועשרים, והיו שואלים אותי: יהודה זאב! היכן ישיבת 'שערי תורה'? אני לא הייתי יודע למה מתכוונים, והיו אומרים לי: ישיבת 'שערי תורה' היתה יכולה לקום, ולא קמה בגלל התנגדותך. א"כ, תיכנס לגיהנום! עתה, על שאלה זו אני יודע שיש לי מה להשיב..."

היום, כ"ב שבט, חל יום השנה להסתלקותו של הגה"צ המפורסם רבי יהודה זאב סגל זצוק"ל, ראש ישיבת מנצ'סטר ותלמיד מובהק למרן ה'חפץ חיים' זי"ע, ומי שכונה "החפץ חיים של אירופה" או "החפץ חיים השני". סיפורים רבים מתהלכים על התמדתו הנוראה וגדלותו בתורה, צדקותו המופלגת, מעשי החסד הכבירים שלו ומידותיו המופלאות. בפרט ידועה תקנתו המפורסמת על לימוד שתי הלכות ביום בספרי החפץ חיים ושמידת הלשון, שחדרה לכל העולם היהודי וחוללה מהפכה רוחנית אדירה.

פרק מיוחד ומפעים בפרשת גדולתו סיפר הג"ר גבריאל קנופולר שליט"א, ראש ישיבת 'שערי תורה' במנצ'סטר:

"בעת שהוצע לי להקים את הישיבה, חששתי שלהגרי"ז תהיה קפידא על כך, כיון שהישיבה תתחרה כביכול עם ישיבתו שלו, הוותיקה בעיר. נכנסתי אליו ושחתי לו את הענין, והוא ביקש ממני לשוב למחרת כי ברצונו להתבונן בדברים. כששבתי למחרת אמר לי: 'חשבתי על הדברים. תפתח את הישיבה ותצליח!' ואף התבטא ואמר: 'כל ימי עבדתי על מידות האמונה והבטחון, ועכשיו שבא נסיון לידי אפסידם?!"

"לאחר פתיחת הישיבה שמע הגרי"ז כי יש טוענים שח"ו אני עושה מריבה עמו. באחד הימים אחרי התפילה ביקש ממני שאלווה אותו לביתי, כדי שיראו כולם כי יש בינינו ידידות נאמנה.

האישי, שהגיע לשבת בקונטיקט יחד עם בנו, לא נמנה על "הגרעין הקשה" של לומדי 'דרשו'. בימות השבוע הוא טרוד בחנות שבבעלותו באחת משכונות ברוקלין. בדקות הבאות שמעתי את סיפורו...

רשמים מ'שבת חיזוק ללומדי תורה' שע"י 'דרשו' בקונטיקט, ארה"ב

מהדו"ח של הר"ח... הוא משקף לי בדיוק איפה אני עומד. התחלתי בבא מציעא, ומאז יש לי כבר כמה מסכתות שאותן למדתי, חזרתי עליהם ונבחנתי, והיד עוד נטויה בע"ה. השאיפה היא כעת לסיים את הש"ס במסגרת תוכנית 'קניין ש"ס'. זו התוכנית..."

לשבת הזו הוא הגיע כדי למלא מצברים, ואת בנו הביא עמו - שגם הוא יטעם ויחוה וירגיש. וכשהוא מדבר, עיניו זורחות: שיספוג הבן את האווירה של השיעורים, הדרשות, אבל בעיקר שיראה את השמחה שמורגשת באוויר. שיראה את פניהם של הלומדים הרבים, שגם בשעה זו הם לא נפרדים מהגמרות וכל מה שמעניין אותם הוא איך מרוויחים עוד שעה ביממה שניתן לנצל אותה ללימוד. "ולדעת", הוא אומר, "עצם המראה הזה והחווייה הזו טובה יותר מכל דרשה או 'שיעור מוסר' בישיבה..."

ואחרי ההסבר הזה אין פלא שהוא מסתובב כאן כשיכור הלום יין. הוא אמנם אינו חסיד, לכן סעד באולם הסמוך שבו התקיימה הסעודה במתכונת משפחתית, אך מיד אחרי שהסתיימה שם הדרשה - הוא מיהר לאולם החסידי, שם הספיק לשמוע את דרשתו של ראש ישיבת לייקווד שנאם בפני האברכים, ולאחר מכן נשאר כשהוא מתמוגג ומשתלהב בשירה, מה'קה אכסוף' וה'קה ריבון'. בין לבין, הוא עסוק בלימוד המראי מקומות לקראת ה'שיעור כללי' שאמור להתקיים מחר, אחר תפילת מוסף והקידוש ולפני הסעודה. וכמובן, יש לו את ההספק היומי שעליו ללמוד, כי גם בשבת כזו ללומדי 'דרשו' אין הנחות.

ועל רקע המראות, הרגשות והקולות הללו, רק מתעצמת הקושיה שבה הוא התחבט, ואשר נכון לרגע זה הוא לפחות לא הצליח למצוא לה ישוב המניח את הדעת. "אם זהו רק 'מעין עולם הבא', מה הוא ה'עולם הבא' בעצמו?"...

(פורסם ב'המודיע')

ישראל הרשקוביץ, סטמפורד, קונטיקט

עליונים למעלה: השבת שהייתה מרכזת של הכנסיה העולמית של דרשו וזכתה לשם ההולם 'שבת חיזוק ללומדי תורה' ואשר התקיימה בקונטיקט שבארה"ב, הצליחה ליצור זווית מבט - לא חדשה אך מקורית - על היחס הנדרש ללומדי התורה

"יש לי קושיה אחת, והיא נוגעת דווקא למה שאנו שרים בזמירות", פנה אלי בסעודת השבת אחד המשתתפים, מבקש סיוע בפירוק הקושיה בה התחבט, ואשר מסתבר כי היא ניקרה במוחו כל העת. "אנו שרים 'מעין עולם הבא' יום שבת מנוחה'. אך אם אני מרגיש שאני נמצא עכשיו בעולם הבא, למה ומדוע 'מעין'?"

בדקות הבאות שמעתי את סיפורו. האישי, שהגיע לשבת 'דרשו' בקונטיקט יחד עם בנו, לא נמנה על מה שנקרא 'הגרעין הקשה' של לומדי 'דרשו'. הוא יהודי שעובד למחייתו, וקשה. ברשותו חנות משגשגת הממוקמת באחת משכונותיה של ברוקלין, וכפי שהוא מעיד: "העסק הזה מילא את ימי. הייתי עסוק בו מבוקר ועד ערב, ועד בכלל".

ותורה מה תהא עליה? אמנם היו לו שיעורים, אך "זה לא היה זה. היה לי שיעור בערב, הייתי יום מגיע ויום לא מגיע, לומד ולא זוכר. בוא נאמר, שאם היית שואל אותי דקה אחרי השיעור מה למדנו לא הייתי יכול לענות לך תשובה ברורה, זאת לעומת מה שקורה בעסק, שם יכולתי לשחזר לך את התנועות בחשבון או במספר הלקוחות גם שנתיים אחרונות..."

עד שביום בהיר סיפר לו חבר על מסגרות הלימוד של 'דרשו'. "זה תפס אותי, ומה אומר לך - מאותו רגע החיים שלי השתנו. פשוט כך. אם לפני כן העסק שלי היה העסק, ואילו הלימוד היה משהו שעושים 'לפי הספר' וכדי לצאת ידי חובה, היום אני יכול לומר בפה מלא שהעסק שלי הוא השיעור, לעסוק בדברי תורה. אמנם, רוב היום אני בחנות, אבל יש לי שיעור, ואני לומד, וחוזר, ונבחן, ותאמין לי שמהמבחן אני חושש עוד יותר

"המכות האלו שקיבלנו היו כמו הכאת הצפרדע במצרים. על כל מכה שספגנו, יצאו נחילים נחילים של בני תורה..."

ליאריצייט הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל - כ"ב בשבט תשע"ד

ורב! האמת, הייתי בטוח שכוננו לשכר בעולם הבא - אבל כשאני רואה את פריחת עולם התורה הספרדי, את תלמודי התורה והישיבות, הסמינרים, המוני בני תורה ויהודים יקרים, כן ירבו, אני מבין שכוננו ה'חזון איש' היתה לשכר עצום ורב בעולם הזה! היו אותן מכות כהכאת הצפרדע במצרים. על כל מכה שספגנו יצאו נחילים נחילים של בני תורה. 'אשרינו מה טוב חלקנו...' ללמדנו, עלינו לעשות את שלנו וה' יעשה את שלו!

(והגדת, שמות)

סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי: היה זה בראשית ימי המדינה, כשהעלו ארצה את יהודי תימן. הלכנו כמה בני תורה למעברת ראש העין לרשום את בניהם לחינוך תורני, שהם כה רצו בו. עוקרי הדת החטיפו לנו מכות רצח והשליכו אותנו, זה היה נורא. בחזור, המכות כאבו, אבל הכשלון צרב. נכנסנו לבית ה'חזון איש'. סיפרתי איך גורשנו במכות כמו כלבים. הזדקף ה'חזון איש' ואמר: "אנחנו חיילים, עלינו לעשות כל מה שבכוחנו וה' ישלם שכרנו!".

שאלוהו: להמשיך? וענה: "בכל הכח! על כל מכה ישלם ה' שכר עצום

אם דבר מ'ה ב'פדיון ב'ן נ'הנית - י'חשב כ'אילו ת'ענית פ"ד ה'תענית

מהו המקור לכך שסעודת פדיון הבן נחשבת כפ"ד תעניות

י. חיימזון

י'חשב כ'אילו ת'ענית פ"ד ה'תענית"

והוסיף בספר "ילקוט ישר" (להג"ר ישעיה שלום רוקח ז"ל) כתב סמך לדבר, ואמרו בפני הרה"ק משינווא וקלסיה, וכה כתב: "מה שהעולם אומרים שהנהנה מסעודת פדיון הבן נחשב לפ"ד תעניות, לא מצאתי שום דבר ברור מזה בספרים. ואולי יש סמך למאמרם, כי יעקב אבינו ע"ה היה בן פ"ד שנים כשנשא אשה, ועל בן בכורו שהוא ראובן אמר כוחי וראשית אוני שהיה יעקב בקדושה כל ימיו, וע"י ראובן שהציל את יוסף באומרו "אל תשפכו דם" נתהווה הסיבה שירד יוסף למצרים ומשך לשם גם ליעקב ושניהם לקטו הניצוצות קדושים שנפלו לערות מצרים, ובזכותם נהרגו בכור"י מצרים, שזה היה המכה האחרונה, שנגאלו ע"ז, לכן חשוב סעודת פדיון הבן לפ"ד תעניות כמנין שנות יעקב כשנשא אשה, כן נראה לי בדרך אפשר.

ופעם אחת הייתי אצל הרה"ק המפורסם משינווא זצ"ל ונודמן כך שהיה אצלו סעודת פדיון הבן מאחד מנכדיו, ושאל לכל המסובים שם, אולי יש אחד שראה באיזה ספר הטעם שאומרים העולם שסעודה זו נחשבת לפ"ד תעניות, ואז אמרתי לפניו דיבורים הנ"ל, ונשאו חן בעיניו וקלסיה, ושאל אותי אם ראיתי זאת באיזה ספר. ואמרתי לו שכמדומה לי שראיתי מעט מזה בשם החיד"א זצ"ל, והיה לו למשיבת נפש, עכ"ד.

ונסיים במה שמהספרים (ראה אוצר פדה"כ פכ"א) על הגה"ק מאוסטרובצא זצ"ל, שהציקו לו על שמרבה בתעניות, שהרי יכול לצאת בסעודת פדיון הבן שנחשב כאילו התענה פ,ד תעניות, והשיב: הא דמקובל כאילו התענה פ"ד תעניות, הני תעניות הן כנגד עבירות שכתוב עליהם "כאילו" כגון: "כאילו עובד עבודה זרה", וכדומה. וחישב ומצא בש"ס ובחז"ל שיש פ"ד "כאילו" שכזה, וכנגד זה מועילה פדיון הבן, עכ"ד.

(המבשר תורני, עש"ק פרשת בא | ה' בשבט תשע"ט)

מקובל אצל אנשי ירושלים מקדמת דנא, שכתוב בספרים שהאוכל מסעודת פדיון הבן, נחשב לו כאילו התענה פ"ד תעניות. ומכאן מקור המנהג לחטוף כזית מהחלה הגדול (קוליקטש) שהכהן פורס עליה בשעת עריכת פדיון הבן. וכל כך נשתרש הדבר, עד שאנשים היו דוחפין אחד את השני, כדי לזכות בכמה פירורים מהחלה הגדולה.

בעל ה"שדי חמד" (ח"ד מערכת הסמ"ך כלל נ"ד עמ' 409, טור ה'), מספר: "בשנת תרנ"ט בהייתי בעיה"ק ירושלים, הזמינו אותי על פדיון הבן ולא הלכתי, ואמרו לי שאיתא בספרים דסעודת פדיון הבן, עולה במקום פ"ד תעניות, ואני לא הייתי יודע דבר זה". והוא מסיים: "ונראה שאין מקור לדבר הזה רק שיחה נאה בפי הבריות".

וכשיצאו לאור כרכי ה"שדי חמד", ואנשי ירושלים מצאו מפי אותו גאון שהיה בקי בכל ספרי ראשונים אחרונים וכל רז לא אניס ליה, כי "אין מקור לדבר זה", נתמלאו תמיהה, הייתכן שקלא דלא פסיק בירושלים מדור דור באין עוררין, ואפילו הצנועים נדחקו בכל כוחם לזכות אפילו ב"כפול" מהחלה של הכהן הפודה, שיאמר על זה כי אין לכך שום מקור, וזה רק שיחה נאה מפי הבריות. באותו זמן נערך אצל אחד הצורבים פדיון הבן, שבו השתתף גם מרן הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל מרא דארעא דירושלים עיה"ק, ודבריו של בעל ה"שדי חמד" עוררו ויכוח בין המשתתפים. עד שקם אחד המתווכחים והכריז: "הנה אתנו הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד, הידוע בבקיאותו המופלגת בכל חדרי התורה ובספרי הראשונים והאחרונים, ונשאל את פיהו". נתן רבי חיים קורת רוח בשואלים, ואמר: "אכן אין שום מקור בספרים למאמר זה שהסעודה נחשבת לפ"ד תעניות. אבל יש לזה רמז בתורה בפסוק בפרשתנו (י"ג, י"ב-י"ג): וכל בכור אד"ם ב'ב'ני'ך ת'פ'ד'ה' נוטרקון: "אם ד'בר מ'ה ב'פדיון ב'ן נ'הנית -

שילמתי על הזהב לפי מחיר של 14 קרט, ולבסוף התברר שזה 21 קרט, האם עלי להודיע למוכר על טעותו?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

ובשו"ע בחו"מ (סי' רל"ב סי"ח) נאמר, שמי שקנה מגוי טבעת זהב בחזקת בדיל ומכרה ונמצא שבתוכה יש זהב, אין הקונה צריך להשיב לסרסור, כיון שדבר שלא עתיד להתגלות לא זכה בו עדיין. אך בנידון שלנו הדבר עתיד להתברר ע"י איש מקצוע שמבין בזהב. וגם, כשקיבל את הזהב במתנה זכה בו כמו שהוא, כמבואר בלבוש סי' רג"ל, לכן מצווה עליו להשיב ללקוח את אונאתו.

שאלה: אני סוחר בזהב, והגיע לחנות לקוח שמעונין למכור זהב ישן, ואחד העובדים שקל את הזהב בדעה שזה 14 קרט ונתן לו מחיר הזהב 500 ₪, וכשהגעתי לחנות ראיתי שזה 21 קרט וזה שווה 750 ₪, האם אני צריך להודיע ללקוח על טעותו?

תשובה: בודאי שאם הלקוח הוא יהודי יש חיוב להשיב לו את הפרש הטעות.

פעם הניחה הרבנית בצלחת חתיכות תפוחי אדמה חיים כדי לבשלם, והוא סבר שהניחה הצלחת לפניו כדי שיאכל ממנה. הוא אכל, ואחר כך אמר לה שהצנן היה מאד טעים...

מהנהגות הקדושה והפרישות של מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל

לכבוד הבריות וכדו' דחה את הנהגתו בזה. וכן פעם אירח בביתו בשב"ק תלמיד יתום, והנה בתוך הסעודה הבחינה הרבנית כי הוא טועם קצת מהמשקה המתוק שעמד על השולחן, והביעה את פליאתה בפניו, כי ידעה שהוא אינו נוגע בזה אפילו שבכל שב"ק היה מונח על השולחן. ונענה לה: לקחתי קצת כדי שיהיה לאורח הרגשה נעימה לקחת לעצמו.

היה מעדיף תמיד לאכול לחם יבש שאחרים כבר לא היו רוצים לאכול. פ"א הכינה הרבנית צלחת תפוזי מרוסק כדי לבשלו, והוא סבר שהניחה הצלחת לפניו כדי שיאכל, ואכל. ואמר לה אח"כ שהצנן היה מאד טעים.

פעם אמר לאחד הנכדים שלא אכל מאכל מסויים כשסעד אצלו: אין אצלנו דבר כזה ש'אני לא אוהב'. אם המאכל כשר - אוכלים. כשהציעו בפניו לשתות קפה כדי להעלות את הלחץ דם, אמר שאינו מעוניין בכך כיון ששמע שזה משקה שיש שמתמכרים לזה ואינו רוצה להיות מכור לשום דבר בעוה"ז.

לא רק בעניני אכילה נהג כך, אלא בכל הדברים, וכמו שעד אחר שנות הזקנה שעבר את גיל הגבורות ונחלש, לא היה נשען אף פעם על משענת הכסא. ובשיעור בישיבה רק בשנות התשעים לחייו הסכים שיחליפו את הכסא הרעוע והמט להישבר עליו היה יושב במשך עשרות שנים.

(מוסף שבת קודש פרשת שלח תשע"ב)

"והחלק השני שהוא הריבוי, הוא עבור גבול די הסיפוק אל התוספת אשר אין צורך בה לאדם, כמו הריבוי מן המאכל ומן המשתה" (שער עבודת האלקים פ"ד)

כל ימיו נזהר מרן הגרמ"י ליפקוביץ זצ"ל לקדש עצמו ולפרוש מכל דבר שאין בו מן ההכרח לקיום הגוף. כבר בבחורותו בשנת תרצ"ו נמצא בין הקבלות שקיבל על עצמו: "להפסיק רגעים בסעודה", וברשימה אחרת רשום: "להפסיק באמצע הסעודה פעם אחת ביום 5 דקות וילמוד תורה".

פעם העיד על עצמו שאכל גלידה פעם אחת בימי חייו קודם גיל בר מצוה, וראה שזה מאכל שבא לתענוג ופרש מכך. כך כל ימיו לא שתה שתייה מתוקה מלבד כוס התה שהיו מכינים לו בשיעור בבית הרב שכטר. גם לא אכל שום מיני מזונות, מלבד פעמים בודדות שהיה צורך מיוחד בכך.

סיפר נכדו הגאון רבי משה חיים קורלנסקי: זכרתי פעם שהגיש הרב טוב"י שכטר מזונות ומשקה לאחר תפילת מעריב ביא"צ של אמו ע"ה, ומורינו ראש הישיבה רמ"ל זצוק"ל טעם מהמזונות לכבודו של הרב בעל הבית, והיה הדבר חידוש בעיני, לאחר שזה שנים שהנני בביתו ולא ראיתי מעודו לאכול מזונות, אפילו שהיו בביתו באופן קבוע מיני מאפה, ואותו הנכדים זירזו תמיד שניקח מהם. וזה לימוד גדול לכשעצמו, שגם בדברים שנהג בהם, אבל כשהדבר היה נוגע

מסופר על הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שהעיר פעם לתלמיד שהיה לו פצע בידו - כי זהו נגע צרעת שבא לו על שדיבר לשון הרע

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

מהדברים הללו, וכן כותב ה'חפץ חיים' במקום אחר, שבאופנים שמותר לאדם לשמוע לשון הרע, וכגון שמברר אצל חברו על אדם אחר לתועלת, משום שרוצה להעסיקו או לצורך שידוך וכדומה - חייב הוא להודיע לו שהוא מברר אצלו לתועלת, שאם לא כן, הוא עובר על של 'לפני עור', משום שמכשיל את חברו בסיפור לשון הרע ללא כוונת תועלת. שהרי זהו אחד התנאים להתיר סיפור לשון הרע לתועלת - שהמספר באמת יכוון לתועלת.

בסוף דבריו בסעיף זה כותב ה'חפץ חיים', כי צריך להזהר מאוד מלשבת בחבורות של מספרי לשון הרע, כי למעלה נכתבים כולם בשם "חבורת רשע", וכפי שנאמר בצוואת רבי אליעזר הגדול לבנו הורקנוס. וב'ביאורים ומוספים' מביאים עוד מדברי ה'חפץ חיים' בספר שמירת הלשון, שלפי מה שאנו רואים בימינו שאיסור לשון הרע נפרץ מאוד - ראוי אף לכל מי שיראת ה' נגעה בלבו שלא לשבת בכלל בחבורת אנשים אם לא שמכירים שהם נזהרים מדיבורים אסורים, כי על פי רוב מצוי מאוד שעל ידי קיבוץ האנשים הם באים לידי לשון הרע ורכילות ודיבורים אסורים.

ובמקום אחר כותב ה'חפץ חיים' עוד, כי יש להימנע מלשבת באספת אנשים - אפילו כשהם מספרים בשבחי גדולי הדור! משום שכמעט לא ימלט שלא יבואו לידי לשון הרע. והוסיף, שלשון הרע על אנשים גדולים חמור יותר, כי הקב"ה תובע את עלבונם.

בסעיף ג' של הפתיחה (לאווין) כותב ה'חפץ חיים' כי המספר לשון הרע עובר גם על מה שנאמר "השמר בנגע הצרעת לשמור מאוד ולעשות", וכמבואר בחז"ל שהחייב הוא שלא לשכוח להזהר מלשון הרע, כדי שלא ללקות בצרעת. והנה לכאורה, בזמן הזה הרי אין נגע צרעת, ואם כן כיצד שייך איסור זה? בביאורים ומוספים של 'דרשו' מביאים בזה מדברי ה'חפץ חיים' במקום אחר, שכיון שבזמן הזה אין לנו בית מקדש וקרבתו וכהן מטהר, ואין אפשרות להיטהר מנגע הצרעת - אזי אם היה המספר לשה"ר נענש בצרעת, היה נשאר בטומאתו לעד ולא היה באפשרותו להינקות ממנה, ועל כן בזמן הזה טומאת נגע הצרעת נשארת דבוקה בנפשו, ואינה בולטת על גופו מבחוץ, או שנענש בעניות ששקולה כצרעת.

מאידך, הגר"ח קנייבסקי כתב שהאיסור אינו על חלות הטומאה של הצרעת, אלא על עצם מציאות הצרעת, וזה שייך גם בזמן הזה, ואילו היינו יודעים על כהן מיוחס היה יכול לטמא גם בזמן הזה. ואכן, הגר"י זילברשטיין הביא כי גם בזמננו שייך עונש צרעת על דיבור לשון הרע, וזאת על פי המסופר על הגר"מ פיינשטיין, שהעיר לתלמידו על פצע שהיה לו בידו שזהו נגע צרעת שבא לו על שדיבר לשון הרע.

לאו נוסף שמונה ה'חפץ חיים', שעליו עוברים הן המספר והן המקבל, הוא הלאו של 'לפני עור לא תתן מכשול', שכן הן המספר והן המקבל, כל אחד נותן מכשול לפני חברו. ב'ביאורים ומוספים' מציינים פרט מעשי ונחוץ מאוד העולה